

METSO- yhteistoimintaverkoston seuranta 2016

Saija Kuusela & Terhi Koskela

Suomen ympäristökeskus & Luonnonvarakeskus

5.5.2017

Sisällys

1 Johdanto.....	2
2 Päättyneiden verkostohankkeiden tulokset	3
2.1 Monimuotoinen ja tervehdyttävä metsäluonto – Kolme terveystametsän toimintamallia.....	3
Käytännön toteutus ja viestintä	3
Pysyvät toimintamallit	3
2.2 Riistametsänhoidon edelläkävijät.....	4
Käytännön toteutus ja viestintä	4
Pysyvät toimintamallit	4
3 Jatkavien verkostohankkeiden tulokset.....	5
3.1 METSO-kätköily.....	5
Käytännön toteutus ja viestintä	5
Pysyvät toimintamallit	5
3.2 Suuret petolinnut metsien monimuotoisuuden osana – työkaluja metsänomistajille ja metsäammattilaisille.....	6
Käytännön toteutus ja viestintä	6
Pysyvät toimintamallit	6
3.3 Metsänomistajien luontoverkosto.....	7
Käytännön toteutus ja viestintä	7
Pysyvät toimintamallit	7
4 Johtopäätökset ja kehittämisideat.....	8

1 Johdanto

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2008–2025 (METSO-ohjelman) yhteistoimintaverkostoissa turvataan toisiinsa kytkeytyneiden metsien monimuotoisuutta ja edistetään maaseudun elinvoimaisuutta, elinkeinoja, virkistyskäyttöä tai muuta metsien monikäyttöä. Verkostohankkeita koordinoivat yleensä metsä-, ympäristö- tai maaseudun kehittämiseen keskittyvät organisaatiot, mutta ne voivat myös toimia puhtaasti metsänomistajalähtöisesti. Ideana on muodostaa uusia kumppanuuksia ja käytännönläheisiä toimintatapoja metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi. Verkostoissa pyritään myös luomaan pysyviä, paikallisia toimintamalleja ja -tapoja. Yhteistoimintaverkosto on yksi METSO-ohjelman toimenpiteistä. METSO:n kokeiluvaiheen verkostot (4 hanketta vuosina 2004–2006) mukaan lukien tähän mennessä on rahoitettu yhteensä 21 hanketta.

Vuonna 2016 käynnissä oli viisi verkostohanketta. Hankkeita rahoittivat ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö yhteensä noin 150 000 eurolla. Hankkeista kaksi päättyi vuoden lopussa (Taulukko 1) ja kolme jatkoivat seuraavalle vuodelle (Taulukko 2). Jatkavien hankkeiden lisäksi vuonna 2017 toimintansa saa kunnolla käyntiin Suomen metsäkeskuksen koordinoima Kuusamon yksityismetsien luontohelmet tutuiksi -hanke, jonka tavoitteena on edistää yksityismetsien METSO-kohteiden hyödyntämistä Kuusamon luontomatkailussa. Hanke on kolmivuotinen ja sen rahoituskausi alkoi joulukuussa 2016.

Tässä seurantaraportissa vedetään yhteen verkostohankkeiden tuloksia vuodelta 2016. Seuranta perustuu verkostojen ministeriöille lähettämiin väli- ja loppuraportteihin. Kuusamon yksityismetsien luontohelmet tutuiksi -hanke ei ehtinyt raportoida vuodelta 2016.

Taulukko 1. Vuonna 2016 päättyneet METSO-yhteistoimintaverkostot.

Verkoston nimi	Toteuttaja	Hankekausi
Monimuotoinen ja tervehdyttävä metsäluonto – Kolme terveystalouden toimintamallia	Luonnontie	2014–2016
Riistametsänhoidon edelläkävijät	Suomen riistakeskus	2016

Taulukko 2. Vuodesta 2016 jatkavat METSO-yhteistoimintaverkostot.

Verkoston nimi	Toteuttaja	Hankekausi
METSO-kätköily	Suomen metsäkeskus	2016–2017
Suuret petolinnut metsien monimuotoisuuden osana – työkaluja metsänomistajille ja metsäammattilaisille	Luonnontieteellinen keskusmuseo	2016–2018
Metsänomistajien luontoverkosto	Koppelo ry	2016–2019

2 Päättäneiden verkostohankkeiden tulokset

2.1 Monimuotoinen ja tervehdyttävä metsäluonto – Kolme terveystieteiden toimintamallia

Käytännön toteutus ja viestintä

Hankkeen tavoitteena oli luoda uudenlaista yhteistyötä luonto- ja hyvinvointialan toimijoiden välille, tunnistaa potentiaaliset terveystieteen palveluiden kohderyhmät ja kehittää palveluista osa kuntoutuskeskuksen ja terveyskeskuksen toimintaa. Tämä toteutettiin muodostamalla yhteistyöverkosto, joka suunnitteli ja toteutti terveystieteen palveluita kuntoutujille, kakkostyyppin diabeetikoille ja lievästi masentuneille. Hankkeessa perustettiin Espoon Hyvinvointikartano Kaisankodissa Vuodenaikojen metsä - luontopolku sekä avattiin terveystieteen reitti Sipoonkorpeen yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Yhtenä tavoitteena oli tunnistaa kohdealueilta erityisesti hyvinvointia lisääviä ympäristöpiirteitä. Tässä käytettiin apuna palautekyselyjä, maastoanalyyssejä ja tutkimuskirjallisuutta. Hankkeessa laadittiin terveystieteen tunnusmerkistö, joka julkaistaan yleistajuisena tietokirjana keväällä 2017 (Terveystieteen - tunnista ja koe). Lisäksi hankkeessa kehitettiin sopimusten tekotapaa metsänomistajien ja terveystieteen toimijoiden välillä ja laadittiin valmis sopimus pohja yksityismaan terveystieteen käytöstä.

Hankkeen toiminnasta tiedotettiin laajasti ja edistettiin yleistä tietoisuutta aihepiiristä. Hankkeella on oma verkkosivu, jossa julkaistaan terveystieteen aiheista blogia (<http://www.luonnontie.fi/terveystieteen/>) sekä facebook-sivu. Terveystieteen toiminta näkyi mediassa noin kymmenen lehtijutun välityksellä. Vuonna 2016 hankkeessa keskityttiin erityisesti toimintamallien arviointiin ja kehittämiseen sekä palautteen keräämiseen.

Pysyvät toimintamallit

Hankkeessa luotiin monipuolinen yhteistoimintaverkosto luonto- ja terveysalan asiantuntijoiden kesken ja edistettiin hyvinvointivaikutusten huomioon ottamista osana metsien monikäyttöä. Hankkeessa luotiin toimintamallit luonnon terveysvaikutusten hyödyntämiseen erityyppisten kuntoutujien sekä matkailijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Keväällä 2017 käynnistyy uusi terveystieteen ryhmä Sipoossa ja kuntoutujille suunnattu Vuodenaikojen metsä -luontopolku Hyvinvointikartano Kaisankodissa on edelleen niin ikään käytössä. Toimintamallit luovat hyvän pohjan terveystieteen toiminnan leviämiseksi muualle Suomeen. Tämän tueksi tarvitaan tutkimusta toimintamallien vaikuttavuudesta sekä pysyviä käytäntöjä ja järjestelmiä niiden toteuttamiseen. Hankkeessa tuotettu terveystieteen tunnusmerkistö edistää yleisellä tasolla terveystieteen toiminnan tunnettavuutta Suomessa ja voi aktivoida metsänomistajia ja muita tahoja käynnistämään terveystieteen palveluja. Hankkeessa kehitetty valmis sopimus pohja yksityismaan terveystieteen käytöstä tukee tätä tavoitetta.

Onnistumiset	Haasteet / kehittämistarpeet
<ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisen ja innostuneen yhteistoimintaverkoston luominen luonto- ja terveysalan asiantuntijoiden kesken • Toimintamallien luominen luonnon terveysvaikutusten hyödyntämiseen • Terveysmetsän tunnusmerkistön julkaisu sekä yksityismaan terveysmetsäkäytön sopimus pohjan kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarvitaan pysyvämpiä käytäntöjä ja järjestelmiä sekä alan koulutusta, jotta aihepiirin toiminta vakiintuisi Suomessa • Tarvitaan lisää tutkimusta toimintamallien vaikuttavuudesta

2.2 Riistametsänhoidon edelläkävijät

Käytännön toteutus ja viestintä

Hankkeen tavoitteena oli löytää syyt, jotka jarruttavat luonnon- ja riistanhoidon paremmin huomioon ottavien metsänkäytön ja -hoidon tapojen yleistymistä sekä löytää tunnistettuihin ongelmiin ratkaisuja. Selkeimmiksi esteiksi arkiluonnonhoidon ja riistametsänhoidon laajemmalle toteutukselle tunnistettiin metsäammattilaisten osaamisen ja/tai kiinnostuksen puute. Ratkaisuna nähtiin tiedon ja koulutuksen lisääminen, ja hankkeen tavoitteeksi täsmentyi aihepiirin verkkokurssin toteuttaminen ja aktiivinen viestintä. Hankkeessa toteutettiin ilmainen ja kaikille vapaasti saatavilla oleva Riistanhoidon verkkokurssi, joka oli koekäytössä kolmessa organisaatiossa. Kurssia on jalkautettu mm. hankkeeseen osallistuneiden metsä- ja riista-ammattilaisten kautta ja helmikuussa 2017 kurssi oli suoritettu 376 kertaa. Kurssiin kehitetään todistus keväällä 2017 ja sen jälkeen kurssia markkinoidaan yrityksille ja oppilaitoksille. Lisäksi hankkeessa syntyi idea riistametsänhoitoa esittelevistä videoista, jotka toteutettiin erillisellä rahoituksella yhteistyössä A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n kanssa.

Hankkeessa viestittiin aktiivisesti lehtiartikkelein, blogeilla ja tiedotteilla sekä mm. osallistuttiin riistametsäteemalla Lapin Erämessuille yhdessä L&T Biowatin kanssa. Viestinnässä korostettiin luonnon- ja riistanhoidon edelläkävijöiden tarinoita ja kerrottiin riistametsänhoidosta heidän kauttaan. Hankkeella on nettisivut, jossa on verkkokurssia markkinoiva tietovisa sekä linkitys Riistametsänhoidon verkkokurssiin (<https://koulutus.riista.fi/kurssi/riistametsanhoito/>). Hankkeen myötä syntyi idea Itä-Suomen yliopistossa toteutettavaan Pro gradu-työhön ”Riistametsänhoidon pullonkaulat”.

Pysyvät toimintamallit

Hanke toimi valtakunnallisesti ja kaikki hankkeen tuottama viestintä- ja koulutusmateriaali on sovellettavissa koko maahan. Verkkokurssi on vapaasti kaikkien saatavilla internetissä. Kurssin suorittamien ei vaadi kirjautumista tai erikoisohjelmistoja. Verkkokurssin vaikuttavuus riippuu sen jalkauttamisen onnistumisesta ja siitä, kuinka hyvin se innostaa metsäammattilaisia esittelemään riistametsänhoidon mahdollisuuksia metsänomistajille ja

sitä kautta laajentaa menetelmien käyttöä. Hankkeen ekologiset vaikutukset voivat näkyä pitkällä aikavälillä metsänhoidon monipuolistumisena.

Onnistumiset	Haasteet / kehittämistarpeet
<ul style="list-style-type: none">• Hanke vahvisti riistametsänhoidon hyväksyttävyyttä ja tunnettuutta metsäammattilaisten keskuudessa• Hanke tuotti kaikille avoimen riistametsänhoidon verkkokurssin, jonka jalkauttaminen on alkanut hyvin	<ul style="list-style-type: none">• Riistametsänhoidon menetelmien kustannusvaikutuksista tarvitaan tutkimusta• Viestinnän ylläpito metsäammattilaisille sekä metsänomistajille

3 Jatkavien verkostohankkeiden tulokset

3.1 METSO-kätköily

Käytännön toteutus ja viestintä

Hankkeen tavoitteena on METSO-ohjelman ja -kohteiden tunnettavuuden lisääminen luontomatkailun edistämiseksi. Hankkeessa pilotoidaan METSO-kohteiden käyttöä virkistys- ja matkailukohteina geokätköilystä tutun konseptin avulla. Samalla kannustetaan nuoria liikkumaan luonnossa ja lisätään heidän tietoisuuttaan luonnosta ja METSO-ohjelmasta. Hankkeen pilottialueiksi on valittu Tahko Pohjois-Savosta, Koli Pohjois-Karjalasta ja Konnevesi Keski-Suomesta. Ensimmäisenä toimintavuonna on valmisteltu ideakisa partiolaisille ja 4H-liitoille kätkön ulkoasusta ja rakenteesta, markkinoitu kätköilyhanketta pilottialueiden yrittäjille ja kartoitettu alueelta kätköilyyn sopivia METSO-kohteita. Kätköt vietiin maastoon loppusyksyllä. Kohteiden kuvaukset on tarkoitettu viedä myöhemmin Geocaching-nettisivuille. Hankkeen omien nettisivujen (www.metsakeskus.fi/metso-katkoily) lisäksi toiminnasta on viestitty lehdistötiedotteella, ja hanke on saanut näkyvyyttä sekä valtakunnallisessa että paikallismediassa.

Tulevina vuosina kätköjä testataan koululaisryhmien avulla ja niistä viestitään mm. osana alueiden luonto- ja matkailuyrittäjien palveluvalikoimaa. Lisäksi toimintaa laajennetaan kolmelle uudelle alueelle.

Pysyvät toimintamallit

METSO-kätköilystä voi syntyä pysyvää toimintaa, jota voidaan laajentaa koko Suomeen. Toiminnan pisyvyyden kannalta tärkeitä asioita ovat onnistunut ja pitkäjänteinen viestintä, sopivien kohteiden löytyminen (maanomistajan suostumus) ja aihepiirin markkinointiin sitoutuneet yhteistyötahot (mm. matkailuyrittäjät, partiolaiset ja 4H-liitto). Toistaiseksi on vaikeaa arvioida, miten hyvin edellä mainitut tekijät toteutuvat. Yhteistyö eri tahojen kanssa on kuitenkin käynnistynyt hyvin. Viestinnän osalta painopiste on keväällä 2017, jolloin kätköjen varsinainen käyttöönotto lanseerataan.

Onnistumiset	Haasteet / kehittämistarpeet
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö hankekumppaneiden kesken on käynnistynyt hyvin • Kätköt on saatu maastoon 	<ul style="list-style-type: none"> • Viestinnän lisääminen ja riittävän mediahuomion saaminen • Matkailuyrittäjien aktiivinen osallistuminen

3.2 Suuret petolinnut metsien monimuotoisuuden osana – työkaluja metsänomistajille ja metsäammattilaisille

Käytännön toteutus ja viestintä

Hankkeen tavoitteena on edistää keinoja ja luoda niiden pohjalta toimintamalleja, joilla tuetaan metsäpetolintujen (kana-, hiiri- ja mehiläishaukka) ja samalla muiden varttunutta metsää suosivien lajien esiintymistä talousmetsämaisemassa. Tietoa sekä metsäpetolintuja hyödyttävien keinojen edistämiseksi luotuja toimintamalleja levitetään metsäalan ammattilaisille ja maanomistajille. Tarkoitus on, että esiteltyjen keinojen toteuttaminen olisi helppoa ja kustannustehokasta.

Hankkeessa on työn alla kaksi ohjetta: ensimmäinen haukkojen pesäpaikkojen vapaaehtoisesta säästämisestä ja toinen sellaisten puiden tunnistamisesta ja säästämisestä kasvatushakkuissa, joista voi myöhemmin tulla haukoille sopivia pesäpuita. Lisäksi hankkeessa pyritään luomaan haukkametsän tunniste, jonka avulla voidaan metsävaratiedoista tunnistaa maisematasolla sellaisia alueita, jotka soveltuisivat haukkojen pesintään. Tunnisteen luomiseen on haettu lisärahoitusta hankkeen ulkopuolelta.

Hankkeessa on toistaiseksi viestitty niukasti, lähinnä nettisivujen (<https://www.luomus.fi/fi/metso-petolintuhanke>) kautta ja erilaisissa tilaisuuksissa. Viestintä painottuu ohjeiden julkaisemisen ajankohtaan, mikä tapahtuu vuonna 2017.

Pysyvät toimintamallit

Onnistuessaan hankkeella on sekä välittömiä että pitkän aikavälin monimuotoisuusvaikutuksia. Välittömiä vaikutuksia ovat haukkojen pesäpaikkojen säilyminen pidempään asumiskelpoisina. Pitkällä aikavälillä metsiin voi muodostua lisää haukoille sopivia pesäpuita kasvatusmetsien varttuessa. Haukkojen pesintöjen parempi onnistuminen näkyy myönteisenä kehityksenä haukkakannoissa vasta vuosien viiveellä.

Positiiviset monimuotoisuusvaikutukset edellyttävät metsänomistajien ja metsäammattilaisten myönteistä suhtautumista haukkojen pesäalueiden huomiointiin sekä hankkeessa tuotettavien ohjeiden laajamittaista ja pysyvää käyttöönottoa. Haukkametsän tunnistetta voidaan sen valmistuttua soveltaa valtakunnallisesti.

Onnistumiset	Haasteet / kehittämistarpeet
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyöverkoston luominen ja eri tahojen myönteinen suhtautuminen hankkeen aihepiiriin • Yhteistyö Monimetsä-hankkeen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjeiden jalkauttamisen varmistaminen • Haukkametsätunnisteen luominen, ulkopuolisen rahoituksen varmistaminen

3.3 Metsänomistajien luontoverkosto

Käytännön toteutus ja viestintä

Hankkeen tavoitteena on koota verkosto metsänomistajista, joiden metsätalouteen ja metsänomistukseen kuuluu tavallista laajemmin omaehtoinen luontoarvojen tunnistaminen ja kunnioittaminen sekä luontoarvojen säästäminen ja hoitaminen. Hanke tarjoaa metsänomistajille vertaistukea, järjestää yhteisiä retkeilyjä ja kartoittaa tilojen luontoarvoja sekä neuvoo niiden hoidossa ja turvaamisessa. Hankkeessa on järjestetty neljä kaikille avointa retkeilyä, joihin osallistui yhteensä yli sata henkilöä. Lisäksi on organisoitu yksi kutsuvierasretkeily. Verkostoon on liittynyt vuoden 2016 loppuun mennessä hieman yli 60 metsänomistajaa, joiden omistamien metsien pinta-ala on arvioilta noin 1 000 hehtaaria. Luontoarvoja on kartoitettu noin 750 hehtaarin alalta, ja metsänomistajille on järjestetty neljä internetkoulutusta mm. Metsään.fi -järjestelmän käytöstä.

Verkostolla on omat blogisivut (<http://metsanomistajienluontoverkosto.blogspot.fi/>) ja suljettu facebook-ryhmä, jossa on tällä hetkellä 46 aktiivista jäsentä. Hanke on viestinyt retkeilyistä paikallismediassa, ja retkeilyistä on tehty muutama lehtijuttu mm. Maaseudun tulevaisuuteen. Hankkeen luonteeseen ja tavoitteisiin ei kuulu tavoitella suurta medianäkyvyyttä vaan aktivoida paikallisia metsänomistajia. Vuonna 2017 hankkeen näkyvyyttä edistää mm. Suomen 100-vuotisjuhlavuoden huomiointi hankkeen toiminnassa. Suunnitelmissa on metsälajien tunnistamiseen tähtäävä viestintäkampanja ”Metsän 100 lajia”.

Pysyvät toimintamallit

Hankkeen vetäjä Koppelo-yhdistys aikoo jatkaa verkoston toimintaa ja metsäretkeilyjä vapaaehtoisvoimin hankkeen päättymisen jälkeen. Yhteydenpito metsänomistajien välillä on vaivatonta mm. facebook-ryhmän välityksellä, eikä se vaadi merkittävää jatkorahoitusta tai hankebyrokratiaa. Luontoarvojen kartoittaminen ja tilastointi ovat kuitenkin toimia, joiden toteuttaminen vaatii resursseja. Tältä osin pysyvyyttä parantaa mahdollisimman tiivis hankekauden aikainen yhteistyö Suomen metsäkeskuksen kanssa Metsään.fi -järjestelmän kehittämisessä.

Onnistumiset	Haasteet / kehittämistarpeet
<ul style="list-style-type: none"> • Verkoston tasainen laajentaminen • Aktiiviset verkoston metsänomistajat • Retkeilyille osallistujien suuri määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Moniäänisyyden takaaminen, taloudellisesti suuntautuneiden metsänomistajien tavoittaminen • Talousmetsien luontoarvojen raportoinnin kehittäminen

4 Johtopäätökset ja kehittämisideat

Monimuotoinen ja tervehdyttävä metsäluonto – Kolme terveystametsän toimintamallia - hankkeessa toteutettiin terveystametsäpalveluiden toimintamalleja, luotiin terveystametsäympäristön tunnusmerkistö sekä tuotettiin käyttövalmis sopimus pohja yksityismaan terveystametsäkäytöstä. Hankkeen tulokset antavat monin tavoin hyvän pohjan toiminnan edistämiseksi. Jatkossa tarvitaan tarkempaa tutkimusta sekä metsien terveystametsävaikutuksista että toimintamallien vaikutuksista erityyppisiin kuntoutujiin. Lisäksi tarvitaan pysyvämpiä käytäntöjä ja järjestelmiä sekä alan koulutusta, jotta aihepiirin toiminta voisi vakiintua pysyväksi toiminnaksi. Terveystametsän tunnusmerkistön julkaiseminen kirjana voi lisätä yleistä kiinnostusta ja tietoisuutta aihepiiristä ja kannustaa uusia toimijoita sekä metsänomistajia mukaan toimintaan. Pitemmän aikavälin tavoitteena voisi olla terveystametsien verkoston luominen. Tämä edellyttäisi metsänomistajien sekä metsäammattilaisten sekä erilaisten palveluntarjoajien kiinnostusta ja sopimus- ym. käytäntöjen kehittämistä.

Riistametsänhoidon edelläkävijät -hankkeen jatkotoimintana tullaan markkinoimaan riistametsänhoidon verkkokurssia mm. oppilaitoksille ja yrityksille. Lisäksi hankkeeseen osallistuneet metsäammattilaiset jatkavat aihepiirin esillä pitämistä ja tiedon levittämistä omassa työssään. Suomen riistakeskus ja Suomen metsäkeskus käynnistivät vuonna 2017 METSO-rahoituksella Digiriistametsä-hankkeen, jossa on tavoitteena jalkauttaa riistametsänhoito metsäalan sähköisiin järjestelmiin sekä kouluttaa metsäammattilaisia riistametsänhoidon mahdollisuuksista. Hankkeessa hyödynnetään Riistametsänhoidon edelläkävijät -hankkeen opetuksia ja hankkeessa luotuja yhteistyösuhteita. Suomen riistakeskus suunnittelee myös parhaillaan metsästysseuroille suunnattua riistaelinympäristöjä esittelevää kampanjaa. Lisäksi riistametsänhoidon edistämiseksi on vireillä useita alueellisia hankkeita yhteistyössä metsäalan toimijoiden kanssa. Esimerkiksi A. Ahlström Kiinteistöt Oy:n riistametsänhoidon mallikohteiden verkostoa täydennetään hankkeessa täsmentyneiden kehitysajatusten pohjalta. Arkiluonnonhoidon osana riistametsänhoidolla on mahdollisuus vaikuttaa laaja-alaisesti taloustmetsissä. Tämä kuitenkin edellyttää sekä metsänomistajilta että metsäammattilaisilta kiinnostusta asiaan. Avainroolissa on se, että metsäammattilainen osaa kertoa tästä vaihtoehdosta ja sen vaikutuksista metsänomistajalle. Yhtenä esille nousseena kehittämistarpeena onkin selvittää riistametsänhoidon menetelmien kustannusvaikutuksia.

Jatkavien verkostohankkeiden osalta viestinnällä ja toiminnan tai tulosten jalkauttamisella on merkittävä rooli siinä, miten hyvin hankkeista jää pysyviä toimintamalleja. Sekä METSO-kätköilytoiminnan että Petolintuhankkeessa luotujen ohjeistusten pysyvyys lepää pääosin eri tahojen kuin varsinaisen hankevetäjän varassa. Matkailu- ja luontoyrittäjät, metsänomistajat ja metsä- sekä terveystametsäalan ammattilaiset ovat tärkeitä toimijoita myös päättyneiden hankkeiden aihepiirien markkinoinnissa. Tältä osin METSO-toimijakenttä on selvästi laajentunut toimintaohjelman edetessä. Tulosten jalkauttamisen kannalta strategisesti tärkeät sidosryhmät on hyvä tunnistaa ajoissa ja sitouttaa hankkeeseen jo sen käynnistyessä, kuten METSO-verkostohankkeissa tyypillisesti toimitaankin. Monitahoisesta yhteistyöstä voi olla toimijoille hyötyä myös tulevaisuudessa. Viestinnän kannalta yhteydet eri medioiden edustajiin ovat arvokkaita. Toisaalta sosiaalinen media tarjoaa helppoja kanavia tavoittaa potentiaalisesti laajoja yleisöjä ilman perinteisen median jäykkyttä.

Rohkea ja aktiivinen viestintä sosiaalisessa mediassa voi olla kustannustehokas tapa tavoittaa etenkin nuorta ikäpolvea, joka on kiinnostunut metsä- ja luontoasioista.

Myös hankkeiden välisellä yhteistyöllä on mahdollista saada aikaan näkyvämpää viestintää ja vaikuttavampaa tulosten jalkauttamista. Petolintuhanke tekee jo yhteistyötä talousmetsien luonnonhoidon tasoa parantavia toimintamalleja kehittävän Monimetsä-hankkeen kanssa, mutta myös muunlaisista hankekumppanuuksista voisi olla hyötyä. Ilmeinen hankepari muodostuu METSO-kätköilyhankkeesta ja vuoden 2016 lopussa toimintansa aloittaneesta Kuusamon matkailua edistävästä hankkeesta. Metsien terveysvaikutuksia voinee ja kannattanee tuoda esiin kummassakin hankkeessa. Entä voisiko riistaa hyödyttävien metsänkäsittelytoimien kautta muodostua myös terveyttä edistäviä metsämaisemia? Kuinka hyvin suunnitteilla oleva haukkametsätunniste käy yksiin Digiriistametsä-hankkeessa tuotettavien kanalintumetsien tunnisteiden kanssa? Voisivatko hankkeet hyötyä menetelmällisesti toisistaan? Entä voisiko joillakin Metsänomistajien luontoverkoston järjestämällä retkeilyillä olla teemana riistaa suosiva metsänhoito tai petolintujen pesäpuiden säästäminen? Hankkeiden voisi olla kannattavaa järjestää yhteisiä tilaisuuksia myös median tai metsäalan organisaatioiden edustajille, yhteisen METSO-viestin edistämiseksi, mutta myös oman teemansa näkyvyyden takaamiseksi. Yksittäiset, pienet hanketapahtumat eivät välttämättä houkuttele yhtä isoa yleisöä kuin yhteistilaisuudet, vaikka niillekin on tarvetta (esim. Metsänomistajien luontoverkoston paikallisretkeilyt).

Kaiken kaikkiaan METSO-yhteistoimintaverkostot ovat kustannusvaikuttava tapa edistää erilaisia monimuotoisuuden turvaamisen ja metsien kestävästä monikäytön näkökulmia. Hankkeiden kytkeytyminen terveys-, virkistys-, matkailu- tai metsästysasioihin tuo monipuolisuutta METSO-toimijoihin ja lisää toimintaohjelman vaikuttavuutta. Samalla edistetään monimuotoisuuden turvaamisen läpileikkaavaa toteutusta eri sektoreilla. Yhteistoimintaverkostot voivat merkittävällä tavalla muokata paikallisten metsänomistajien asenteita ja näkemystä monimuotoisuusasioissa, ja ne toimivat uusina, ruohonjuuritason avauksina metsäluonnon suojelun ja luonnonhoidon toimintatapojen monipuolistamisessa.